

- Llegeix el text i subratlla les idees principals sobre cadascuna de les principals civilitzacions indígenes americanes:

LES CIVILITZACIONS PRECOLOMBINES

Quan els europeus van trepitjar el continent americà, van trobar tres civilitzacions molt avançades: els asteques, els inques i els maies.

ELS ASTEQUES

Des del segle XIII, els asteques havien creat una civilització brillant i avançada que comprenia les terres de l'actual Mèxic. La seva capital, Tenochtitlán, va arribar a ser el centre d'un poderós imperi que dominava molts pobles de les zones veïnes.

EL PODER I L'ECONOMIA. L'emperador asteca tenia un poder il·limitat. La majoria de la població es dedicava a l'agricultura, i el blat de moro n'era l'aliment bàsic. L'artesania i el comerç es concentraven sobretot a les ciutats. L'esclavitud era freqüent entre els asteques.

LA RELIGIÓ tenia un pes molt important. Creien en molts déus, entre els quals destacava Quetzalcóatl, a qui s'atribuïa la creació dels homes i de les plantes que els proporcionaven menjar. Els sacrificis humans eren molt habituals i el canibalisme es practicava habitualment.

LA CIÈNCIA I L'ART. Els asteques eren grans matemàtics i astrònoms i tenien amplis coneixements de medicina i anatomia. En l'art, van destacar per la construcció de grans piràmides esglaonades.

LA FI DE L'IMPERI ASTECA. L'any 1519, durant el govern de Moctezuma II, els castellans, encapçalats per Hernán Cortés (1485-1547), van desembarcar a les costes de l'imperi asteca. Començava així el declivi de la civilització asteca i la incorporació del territori als dominis de la monarquia hispànica.

Escultura asteca amb un fruit del cacau.

Acamapichtli, primer emperador asteca.

A les piràmides asteques s'hi celebraven cerimònies religioses en què es feien sacrificis humans.

ELS MAIES

Els maies es van estendre per l'Amèrica Central. Mai no van arribar a ser un imperi centralitzat, sinó que eren un conjunt de ciutats estat amb influències i evolucions diferents.

Van arribar a ser una civilització esplendorosa, especialment entre els segles VII i VIII, quan es van construir els grans temples piramidals i es van desenvolupar grans ciutats com Tikal, Palenque i Río Azul.

L'ECONOMIA I LA CIÈNCIA. L'agricultura — blat de moro, cacau, cotó — va ser la principal font de riquesa dels maies. Les tècniques de conreu recorden les del neolític. Desconeixien l'ús dels metalls, la roda, els adobs i els animals de tir; en canvi, havien aconseguit uns coneixements d'astronomia notables —el calendari maia, basat en els astres, era d'una exactitud sorprenent— i un sistema d'escriptura jeroglífica molt complex.

LA RELIGIÓ. Era molt important, de tal manera que la casta sacerdotal dirigia la vida política i social. Els déus maies estaven relacionats amb les forces de la naturalesa i exigien sacrificis humans i d'animals.

LA FI DE L'IMPERI MAIA. Quan els conqueridors van iniciar la invasió del territori dels maies (1525), aquesta civilització estava immersa en una gran decadència i patia fortes desavinences internes, per això la conquesta va ser fàcil.

Piràmide de Kukulcan
(Chichén Itzá).

Sacerdots i nobles
en una pintura
mural a Bonampak
(Chiapas, Mèxic).

Il·lustració que evoca el ritual del
joc de la pilota, en què un equip
simbolitzava la llum i l'altre, la
foscor. Es creu que els jugadors
perdedors eren sacrificats als déus.

ELS INQUES

Durant el segle XIV, els inques, un poble que s'havia originat a partir de la ciutat de Cusco, van començar a expansionar-se pel sud del continent americà. El seu imperi tenia com a eix la serralada dels Andes i comprenia territoris de la selva amazònica i dels deserts xilens.

EL PODER I L'ECONOMIA. L'inca era el nom que rebia el seu emperador, un personatge amb un poder absolut sobre les terres i els seus súbdits. L'agricultura es basava en el blat de moro i la patata, i la ramaderia, amb ramats de llames, alpaques i vicunyes que els proporcionaven productes bàsics com la carn, la llet i la llana, tenia un paper destacable.

La necessitat de controlar un territori tan gran va fer imprescindible la construcció d'una extensa xarxa de camins que al llarg de 6.000 km connectava els punts més remots de l'imperi amb Cusco. Un poderós exèrcit i una gran quantitat de funcionaris van ser les peces clau per poder sostenir aquest imperi.

L'URBANISME. Els inques van desenvolupar un urbanisme amb tècniques molt avançades d'enginyeria. El Machu Picchu n'és l'exemple més espectacular.

LA FI DE L'IMPERI INCA. Es calcula que a l'arribada de les tropes castellanes, comandades per Francisco Pizarro (1478-1541), l'imperi inca era integrat per 12 milions de persones. Pizarro, aprofitant les divisions internes i les rivalitats entre les ètnies que formaven l'imperi, va fer decapitar l'emperador Atahualpa l'any 1533.

Machu Picchu
(Perú).

Tupac Amaru, considerat el darrer inca, va encapçalar la resistència contra l'invasor, però va ser derrotat i executat l'any 1572.